

СІМ'Я ТА ЦЕРКВА У ВИХОВАННІ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ДІТЕЙ У 20-30-ТИХ РР. ХХ СТ.

Л.О. Коробова, м.Умань

Напрочуд суперечливим та руйнівним для української родини та церкви був період 20-30-тих рр. ХХ ст. Заперечення важливості сімейного виховання, жорстоке переслідування церкви, значна кількість безпритульних дітей, створення системи соціального виховання, яка мала замінити сімейне – все це призвело до нівелювання ролі сім'ї та церкви як виховних чинників.

Мета нашої статті полягає в дослідженні проблем інститутів сім'ї та церкви у вихованні безпритульників у 20-30-тих рр. ХХ ст.

Можемо сміливо заявити, що основними причинами безпритульності дітей були економічні та соціальні умови країни, які спричинили: важкий матеріальний стан сім'ї, голодування, велику смертність, експлуатацію дітей як робочої сили, змушування дітей до жебракування, жорстоке поводження з дітьми.

Проте, говорячи про соціально-економічні чинники безпритульності, ми забуваємо про культурно-ціннісні. Адже головними цінностями українців у всі часи були сім'я і віра. У 20-30-ті рр. ХХ ст. були практично знищені духовенство і селянство, які вважали основами свого існування продовження роду, сімейні зв'язки, повагу до старших. В основі взаємин між поколіннями в селянській родині того часу завжди лежала повага до старших – до батьків, дідів і прадідів, до людей похилого віку в общині. Громадська думка різко засуджувала осіб, які дозволяли собі зневажливе ставлення до старших [1, с.143].

Сім'я була організуючим началом у багатьох явищах духовного життя селян. Вона не тільки виховувала дітей та вела спільне господарство, але й була берегинею колективного досвіду, носієм глибоких традицій, що пов'язують людину з навколишнім світом. За православними поняттями, сім'я була

“малою церквою”, тобто закликала дотримуватися основ християнського життя кожного свого члена [1, с.143].

В умовах, коли церква жорстоко переслідувалась і винищувалася радянською владою, відбувалося катастрофічне руйнування важливої опоро та прихистку безпритульників. Адже відомо, що церква завжди займалася добродійністю, а в тогочасних умовах це було майже неможливим.

І в цих нових умовах функції виховання взяла на себе держава. Вирішення проблем безпритульності вимагало спеціальних заходів від тодішньої влади. У результаті було прийнято Закон “Про організацію відділу боротьби з дитячою безпритульністю”. Серед основних заходів, спрямованих на вирішення цієї проблеми, стали такі: влаштування безпритульних у дитячі будинки; призначення їм опіки; передача дітей на довірливі засади у селянські сім’ї, ремісникам і кустарям; направлення підлітків на виробництво в державний сектор економіки; надання адресної матеріальної допомоги дітям, що перебували на межі бідності та безпритульності; захист прав та інтересів дітей і підлітків; позашкільна робота за місцем проживання за активного сприяння піонерських організацій і комсомолу. Безпритульних активно залучали до шкільних занять, гуртків самодіяльності, піонерських загонів. Для одиноких матерів надавався гуртожиток та одноразова матеріальна допомога. Народний комітет освіти узаконив на виробництві резервні місця роботи для підлітків з дитбудинків [2, с. 28].

Аналізуючи сказане вище, можемо зробити висновок, що у 20-30-тих рр. ХХ ст. держава намагалася знищити такі виховні інститути, як сім’я та церква, перекладаючи виховання дітей (у тому числі і безпритульних) на державні установи. Та історія доводить, що зробити це практично неможливо. Цінності сімейних зв’язків та віри надто глибоко живуть в серцях українського народу.

Література:

1. Громько М. М. Мир русской деревни / М. М. Громько. – М. : Политическая литература, 1991. – С. 143.

2. Коваленко О. О. Соціальне сирітство як соціокультурний феномен : дис. канд. соціол. наук: 22.00.03 / О. О. Коваленко. – К. : НАН України; Інститут соціології, 2006. – 243 с.